

Реферат на тему: "Вплив казок на дітей"

Тематично-літературні реферати

Вплив казок на дітей

Казкова історія має й інше неоціненне значення для дитини: вона допомагає дитині подолати едіпів конфлікт. Матері не можуть задовольнити бажання їхніх маленьких хлопчиків відмовитися від батька й одружитися з матір'ю; але мати може з задоволенням брати участь у фантазіях її сина, який уявляє себе переможцем дракона і визволителем прекрасної принцеси. Також мати може повністю заохочувати фантазії її доньки відносно прекрасного принца, який допомагає їй задля щасливого фіналу, незважаючи на нинішнє розчарування. Таким чином, віддаляючись і втрачаючи матір внаслідок едіпівської прив'язаності до батька, дочка усвідомлює, що мати неа тільки схвалює такі приховані бажання, але навіть сподівається на її реалізацію. За допомогою казок батьки можуть приєднуватися до дітей в усіх польотах їхньої уяви, водночас зберігаючи всі важливі функції у виконанні реальних батьківських обов'язків.

Таким чином, дитина може брати найкраще з обох світів, те, що потрібне їй для безпечного дорослішання. В уяві дівчина може досягати більшого успіху, ніж мачуха, чиї зусилля знищити її щастя з принцем зазнають невдачі; хлопчик може вбивати чудовисько й отримати те, що він хоче, у віддаленій країні. Водночас і хлопчики, і дівчатка можуть мати вдома реального батька як захисника і реальну матір, яка турбується і клопочеться про задоволення дитячих потреб. Тому зрозуміло, що вбивство дракона і шлюб зі звільненою принцесою або, відповідно, з чарівним принцем і покарання злої відьми, може траплятися в дадекі часи в далеких країнах, але нормальна дитина ніколи не змішує їх з реальністю.

Історії з Едіповим конфліктом, що є типовими для великої кількості казок, поглиблюють дитячий інтерес назовні, до найближчих родичів. Щоб зробити перші кроки на шляху становлення повноцінним індивідом, дитина повинна дивитися на ширший світ. Якщо дитина не отримує підтримку батьків у своєму реальному й уявному дослідженні світу за межами власного дому, це може спричинити ризик неповноцінного розвитку її індивідуальності.

Недоречно підганяти дитину багатьма словами, починати розширювати її горизонти, надавати їй спеціальну інформацію, як далеко він може зайти у дослідженні світу, або як розподілити почуття відносно батьків. Якщо хтось із батьків вербально заохочує дитину до "дозрівання", до просування географічно та психологічно, дитина інтерпретує це в сенсі "вони хочуть позбутися мене". Тобто результат є прямо протилежний тому, який припускався від початку. Для дитини, яка відчуває свою небажаність і незначущість, ці почуття найбільше шкодять розвиткові спроможності дитини здолати великий світ.

Мета дитячого навчання – прийняття рішень відносно виходу за власні межі, у той час, який прийнятний для дитини, і в тому місці, яке вона сама безпосередньо обере для проживання. Казка допомагає в цьому процесі, тому що вона приваблює; вона ніколи не навіює, не вимагає, не повідомляє. У казці про все говориться непрямо й у символічній формі: якими можуть бути завдання для певного віку; як можна розібратися з подвійними почуттями відносно батьків; як можна розібратися з плутаниною емоцій. Казка також попереджає дитину про деякі з пасток, які на неї чекають, але яких вона може уникнути, обіцяючи водночас сприятливий результат.

ОСТРАХ ФАНТАЗІЇ

Чому казки були поза законом?

Чому багато інтелегентних, добре обізнаних, сучасних батьків із середнього класу, що піклуються про щасливий розвиток їхніх дітей, не можуть оцінити значення казок і позбавляють дітей того, що ці історії можуть запропонувати. Навіть наші вікторіанські предки, незважаючи на їхню акцентацію на моральній дисципліні і їхній доволі нудний спосіб життя, не тільки дозволяли, але й заохочували дітей, щоб вони насолоджувалися уявою і хвилюванням казок. Було б дуже просто звести таке обмеження до вузьколого, непоінформованого раціоналізму, але справа полягає не в тому.

Частина людей стверджує, що казки не дають "правдивих" образів життя, як воно є, отже, вони є некорисними. Те, що "правда" дитячого життя може відрізнитися від правди дорослих, незрозуміло цим людям. Вони не розуміють, що казки не намагаються описувати зовнішній світ і "реальністю". І при цьому вони не усвідомлюють, що кожна нормальна дитина ніколи не припускає, що казки описують світ реалістично.

Деякі батьки бояться, що розказують дітям про фантастичні пригоди, вміщені в казках, вони "брешуть" своїм дітям. Їх неспокій посилюється питанням дитини "Чи це правда?" Більшість казок пропонують відповідь навіть раніше, ніж ставиться це питання, — на початку розповіді. Наприклад, у казці "Алі Баба і 40 розбійників", початок такий: "У ті дні, у ті часи, що вже відійшли далеко..."; казка братів Грімів "Король-Жаба або Залізний Генріх" починається: "У старі часи. Коли усі бажання здійснювалися...". Такі початки прояснюють, що події відбуваються на рівні, віддаленому від повсякденної "реальності". Деякі казки починаються абсолютно реалістично: "Жили собі чоловік і жінка, у яких довгий час не було дитини..." Але дитина. Добре обізнана з казками, завжди співвідносить "той час" з "казковою країною". Це пояснює, чому розказування однієї й тієї самої казки і зневажання інших казок, не втрачає свого значення для дитини, і порушує проблеми, які відповідають ознайомленості дитини з великою кількістю казок.

"Правда" чарівних історій – це правда нашої уяви, не зумовлена причинно-наслідковими зв'язками. Толкін, адресуючи собі питання: "Чи це є правда?", говорить, що шукати відповідь на це – некорисно і даремно. Він також додає, що більш реально стосовно дитини, є постановка питання: "Чи був він поганим? Чи був він злим?" Тобто

дитину більше хвилює те, хто був правий, а хто – ні

перш ніж дитина потрапить у лещата реальності, , вона повинна мати певну систему співвідношень, щоб оцінити цю реальність. Коли дитина хоче дізнатися, чи є історія правдивою, вона хочк е зрозуміти, чи матиме вона значення для розуміння дитиною світу, чи може повідомити їй щось стосовно найбільших зацікавлень дитини.

На це толкін вказує ще раз: "Часто трапляється так, що діти, питаючи "Чи це правда?", мають на увазі: "Мені це подобається, але чи є це зараз? Тобто чи можу я почуватися безпечно у власному ліжку?" Відповідь: "Безумовно, немає ніяких драконів в Англії зараз" є саме тим, що дитина хоче почути. "Казкові історії" продовжує Толкін, не обов'язково перш за все стосуються можливості, але – бажаності". Тому дитина чітко розуміє, що ніщо не є більш правдивим, ніж вона цього хоче.

Говорячи про своє дитинство, Толкін згадує: "Я не мав юажання пережити мрії або пригоди, подібні до Алісиних, а розповідь про них просто розважала мене. Я мав невелике бажання шукати сховані скарби або бротися з піратами, і "Острів скарбів" залишив мене байдужим. Але країна мерліна й Артура була набагато краща за ці книжки, а найкраще було – безіменна північ Сігурда Вольсунга, і короля усіх драконів. Бажанн потрапити до таких країн більш за все превалювало. Я еіколи не уявляв, що дракон має таку саму будову, що й кінь. Дракон ма торгону марку Of Faerie, написану спеціально для нього. У будь-якому світі він мав таке буття, що означало Іншу країну... Я хотів драконів глибинним бажанням. Звичайно, маючи таке немічне тіло, я не хотів, щоб вони жили десь поблизу і вторгалися в мій відносно безпечний світ".

Щодо питання, чи повідомляє чарівна казка "правду", відповідь має має стосуватися не власне правди в її звичних параметрах, але зацікавленості дитини мломентом, її побоювання стати зачарованою або почуття едіпової конкуренції. Крім того, пояснення, що ці історії відбуваються не "тут і тепер", а в далекій "ніколи-ніколи-країні" майже завжди є достатнім. Той із батьків, яке з власного дитячого досвіду розуміє цінність казки, ніколи не матиме складнощів з відповідями на питання дитини; але ті дорослі, хто вважає, що казки – це тільки низка побрехеньок, нехай краще не розказують казок; вони не спроможуться розказати ці казки так, щоб збагатити дитяче життя.

Деякі батьки бояться, що їхні діти можуть цілком занурюватися у власні фантазії. Це відбувається, якщо вірити казкам, тоді, коли повіриш у магію. Кожна дитина вірить у чари, але мірою дорослішання ця віра зникає (за винятком тих, хто розчарований у реальному житті настільки, щоб повірити у казкову винагороду). Я знав неспокійних дітей, які ніколи не чули казок, які наділяли чарвними влімтивостями елккторфен або електродвигун, подібно до того, як у казках описуються найпотужніші фігури.

Інші батьки бояться, що дукми їхньої дитини будуть настільки поглинені казковими фантазіями, що діти зневажатимуть те навчання. Яке допоможе опанувати дійсність. Але фактично, правильним є протилежне. Комплекс, яким усі ми є, — суперечливість, подвійність, сповненість протиріччями, — людська індивідуальність, неподільний. Будь-який досвід, який ми можемо мати, завжди впливає на всі грані особистості водночас. І

індивідуальність у цілому, щоб спромогтися вионачити житеві завдання, має підтримуватися багатою уявою, поєднаною зі стійким усвідомленням і чітким опануванням реальності.

Неправильний розвиток має місце тоді, коли один із складників особистості — воно, Его, Супер-Его або ж свідомість чи безсвідоме превалює над іншими, збіднюючи усю особистість у її окремих ресурсах. Тому деякі люди беруть зі світу і проводять більшість днів життя в царині власної уяви, але було б помилково вважати, що таке надмірне фантазійне життя суперечить нашому успішному освоєнню реальності. Але протиставлення є правдивим: ті, хто живе цілковито і їхніх фантазіях, поглинені примусовими міркуваннями, які постійно стосуються певних візьких, стереотипних тем. Ті ж, хто віддалений від багатого фантазійного життя, скуті, і вони не можуть позбутися бажання переживати повноцінні мрії та марення. Аде фантазія, що плине за течією, та, що містить в уявній формі велике розмаїття результатів, що також трапляються в реальності, забезпечує Его великою кількістю матеріалу, необхідного для його роботи. Багате й різноманітне фантазійне життя забезпечене дитині за допомогою казок, які можуть допомогти дитячій уяві уникнути існування у вузьких рамках неспокійних і втіленого-бажання марення, що зосереджені довкола декількох вузьких інтересів.

Фрейд говорив, що думка — це дослідження всіх можливостей, що уникають усіх небезпек, притаманних дійсному експериментуванню. Думка потребує невеликих витрат енергії, отже ми маємо енергію, необхідну для дії, після того, як ми прийняли рішення через роздуми відносно шансів на успіх і найкращого шляху досягнення успіху. Це істинне для дорослих; наприклад, вчений "бавиться ідеями", перед тим, як починає викладати їх більш систематично. Але думки маленької дитини не організовані належним чином, і те. Що дорослий робить, дитина фантазує у своїх думках. Коли дитина намагається зрозуміти себе й інших, або з'ясовує, якими можуть бути наслідки тієї чи іншої дії, вона інтенсивно фантазує про ці явища. Це — її спосіб "забавляння з ідеями". Якщо запропонувати дитині раціональну думку як основний засіб у розпізнанні почуттів і розумінні світу, то це буде тільки знічувати й обмежувати дитину.

Це правдиво навіть тоді, коли дитина, здається, просить фактичну інформацію. Піаже описує, як дівчина, менша чотирьох років, питала його про слонів'ячі крила. Він відповів, що слони не літають. Але дівчинка почала наполягати: "Так, вони літають. Я бачила їх". Його відповіддю було припущення, що, очевидно, дівчинка жартує. Цей приклад показує межі дитячої фантазії. Маленька дівчинка, очевидно, долала деякі проблеми, а правдиві (реальні) пояснення не допомогли їй у цьому, оскільки вони не стосувалися безпосередньо цієї проблеми.

Якби Піаже брав участь у бесіді про те, що слони літають у поспіху, або про те, які небезпеки можуть впливати з цього, то проблеми, з якими зіштовхнулася дитина, могли б з'ясуватися, оскільки піаже прийняв би дитячий метод пояснення проблеми. Але Піаже намагався зрозуміти, як працювала думка дитини, заснована на

раціональній системі координат, тоді як дівчинка намагалася зрозуміти світ на основі її розуміння; через фантазію вона пояснювала реальність так, як вона її бачила.

Це трагедія великої кількості "дитячих психологів": їхні відкриття правильні й важливі, але некорисні (непотрібні) для дитини. Психологічні відкриття допомагають дорослому зрозуміти дитину з урахуванням системи координат дорослого. Але таке доросле розуміння механізму думки дитини часто збільшує відстань між ними – обидва, здається, розглядають одне й те саме явище з таких різних позицій, що кожен бачить щось абсолютно різне. Якщо дорослий наполягає на тому, що його спосіб бачення речей є правильним — це може бути добре, здачіючись об'єктивним з точки зору дорослого знанням – дитині це дає відчуття безнадії, оскільки не може бути використано для досягнення спільного розуміння. Знання того, хто має силу, змушує дитину уникати проблем і мати спокій, коли вона погоджується з дорослим, і посилює її самотність.

Казки зазнали серйозної критики, коли нові відкриття психоаналізу та дитячої психології продемонстрували, наскільки потужна, неспокійна, руйнівна і навіть садистична дитяча уява. Маленька дитина, наприклад, не тільки любить батьків з неймовірною інтенсивністю почуттів, але й часами також ненавидить їх. Знаючи про це, очевидно, доволі просто зрозуміти, що казки розповідають про внутрішнє, розумове життя дитини. Однак, навпаки, ті, що сумнівалися, стверджували, що казки, щонайменше, заохочують ці взаємозамінні почуття.

Ті, хто виносив традиційні народні казки за межу закону, вирішили, що навіть, якщо і є чудовиська в казках, що розказують дітям, то ці чудовиська мають бути дружніми – але вони не врахували, що дитина знає чудовиська краще і має до них більше відношення: це потвора, яку дитина відчуває або боїться, і яка інколи переслідує дитину. Утримуючи це чудовисько всередині дитини – невисловленого, прихованого в її безсвідомому, дорослі застерігають дитину від роботи її фантазії над образами відомих дитині казок. Без таких фантазій дитина не може дізнатися про чудовисько більше, при цьому вона висловлює побажання, як зробити це краще. У результаті дитина залишається безпорадною перед найгіршими побоюваннями (неспокоєм) – набагато більшим, ніж ті форми неспокою, які дитина отримує через казки, і які показують, як можна здолати цих чудовиськ. Якщо наше побоювання бути з'їденим, набуває матеріального вигляду відьми, ми можемо подолати цей страх, спавуючи відьму в печі! Але такі думки не бралися до уваги тими, хто виносив казки за межі закону.

Це – дивно обмежена, однобічна картина дорослих і життя, яку, як очікується, дитина прийме як єдино правильну. Очікувалося, що таке гальмування дитячої уяви знищить казкових гігантів і людоджерів, — тобто ці темні чудовиська, що постійно перебувають у безсвідомому, не будуть блокувати розвиток раціонального мислення дитини. Очікувалося, що раціональне Его буде панувати безпосередньо з дитинства. Це не мало бути досягнуто через перемогу Его над темними силами Воно, але через вилучення дитини з процесу приділяння уваги її безсвідомому, або з процесу розказування казок, в яких про це йдеться. Коротше кажучи, дитина могла би

репресувати свої неприємні фантазії, залишивши лише приємні.

Такі теорії Воно-репресування, однак, не спрацьовують. Те, що може трапитися, коли дитина піддає репресіям зміст її безсвідомого, можна проілюструвати надзвичайним прикладом. Після тривалої терапевтичної роботи, хлопчик. Який наприкінці його латентного періоду раптово став німим, пояснив причини (походження) його німування. Він сказав: "Моя мама мила мені рот з милом, тому що я говорив погані слова, і вони справді були досить погані, я вважаю. Однак, чого вона не знала, так це те, що, знищуючи погані слова, вона водночас знищувала і всі гарні". Внаслідок терапії всі ці погані слова були вивільнені, а з ними разом – і гарні знову з'явилися. Багато інших речей відбувалося неправильно в ранньому житті цього хлопчика; миття рота з милом не було головною причиною його німоти, хоча й було одним із чинників, що спричинилися до цього.

Безсвідоме – це поклади сировини і підґрунтя, на якому Его здійснює побудову нашої індивідуальності. Порівняно з цим, наші фантазії є природним багатством, яке забезпечує і формує наявність цієї сировини, роблячи її придатною для завдань Его з побудови індивідуальності. Якщо ми позбавлені цих природних ресурсів, наше життя залишається обмеженим; без фантазій, які дають нам надію, ми не маємо сили, щоб подолати скрутні життєві ситуації. Дитинство – час, коли ми повинні плекати наші фантазії.

Ми заохочуємо фантазії наших дітей: ми пропонуємо їм малювати те, що вони хочуть, або вигадувати історії. Але якщо дитина позбавлена наших спільних фантазійних здобутків, народних казок, вона не зможе вигадувати власні історії, такі, що допомагають їй подолати життєві проблеми. Всі історії, які вона може вигадувати, є лише виявом її власних бажань і страхів. Покладаючись на власні ресурси, дитина може уявляти детально, де вона є зараз, , оскільки вона не може знати, куди їй потрібно йти, як туди йти і для чого, власне, це робити. Тому казка забезпечує найбільшу потребу дитини: вона починається точно на емоційному рівні дитини, показує їй, куди вона має йти, і як вона це має робити. Казка робить це через приналежність, у формі фантазійного матеріалу, який допомагає дитині рухатися до найкращого, і за допомогою образів полегшити дитині досягнення того, що є необхідним для розуміння світу.

Раціоналісти продовжували забороняти казки, незважаючи на відкриття психоаналізу в царині безсвідомого, зокрема дитячого, яке має найрізноманітніші форми. Коли стало неможливо заперечувати, що дитину оточують глибокі конфлікти, страхи, притлумлені бажання, і дитину кинуто напризволяще перед усіма видами іпспациональних процесів, було вирішено, оскільки дитина і так багато чого боїться, щось іще, що може її злякати, необхідно віддалити від дитини. Окрема історія справді може зробити дитину неспокійною, але, коли дитина ближче знайомиться з казками, ці лячні моменти, здається, зникають, тоді як елементи переконання стають більш вагомими. Початкове невдоволення страхом потім перетворюється на задоволення побоювання через успішне розуміння й оволодіння ним.

Батьки, які хотіли б заперечити, що їхні діти мають вбивчі бажання і хочуть рвати речі (предмети) і навіть людей на шматки, віважають, що можна застерегти дитину від пологу таких думок (начебто це можливо). Забороняючи доступ до історій, які непрямо повідомляють дитину, що й інші мають такі фантазії, батьки прирікають дитину на самотність: адже вона змушена думати, що тільки вона уявляє такі речі. Це робить її фантазії справді жахливими. З іншого боку, зрозумівши, що інші мають такі ж самі або подібні фантазії, ми відчуваємо себе частиною людства, а це нищить наше побоювання відносно того, що ми опинилася за загальноприйнятими межами.

Дивн суперечність полягає в тому, що добре освічені батьки забороняють казки для їхніх лдітей, тоді як результати психоаналітичних дослоіджень допомогли їм усвідомити, що, будучи від початку невинним, мислення їхньої дитини сповнене старшними, жахливими, руйнівними образами й уявленнями. Прикметно, що ці батьки, які так переживають, щоб не збільшувалися страхи їхньої дитини, забувають про заспокійливі повідомлення казок.

Вілповідь на цю проблему може полягати в тому факті, що психоаналіз продемонстрував амбівалентність почуттів дитини відносно батьків. Батьки обурюються, коли розуміють, що думки дитини сповнені не тільки почуттями глибокої любрві, але – й великої ненависті до батьків. Батьки хочуть відчувати люов своїх дітей, тому вони скорочують показ тих історій, які можуть спровокувати у дитини погані почуття або відкидання відносно батьків.

Батьки хочуть вірити в те, що коли дитина вбачає в них мачух, відьом або великанів, то це не має до них ніякого відношення а є лише результатом історії, яку вона почула. Такі батьки сподіваютьс, що, якщо вони застерезть дитину від вивчення таких постатей, то дитина не буде вбачати власних батьків у таких образах. Але насправді все зовсім не так: батьки обманюють самих себе, припускаючи, що, якщо дитина надає їм таких рис, то це –в наслідок історій, які вона почула; хоча реально це відбувається не тому, що дитині подобаються образи, які вона наводить у казках і не тому, що ці образи певним чином накладаються на дитячі уявлення, а тому що, незважаючи на всі страшні, жахливі думки, які навіює специфічний зміст і побудова казок, ці історії завжди мають щасливий фінал, який дитина не може не проектувати на власні життєві проблеми.